

kmečke idiličnosti, vergilijevskem Pascoliju itd., itd.

In takih-le stvarnih, idejnih in estetskih grozovitosti najdeš v tem članku na preték!

Pa to pisanje je še v nekem drugem oziru nepravilno in nedosledno. Če omeniš detajlirano R. Reharja, ne smeš prezreti Avgusta Šiliha („Nekoč je bilo jezero...“), ki je umetniško gotovo boljši. Neodpustljiv greh je, če ob vrednotenju mariborskega literatstva prezreš knjižno delo Iva Šorlija, najsi danes molči. Seveda, poznati moraš dodobra to delo, da nisi povsem odvisen od volje in podatkov Šorlija samega. Največja nerodnost pa je, če se v nemški rekapitulaciji literarnega članka pojavi v vrsti naštetih mariborskih piscev, kakor bi nenadoma kanilo z neba, ime Stanka Majcna kot „der ist der grösste unter ihnen“, a v slovenskem tekstu iščeš simpatičnega dominsvetovca

zastonj! E, Beograd je daleč in od tam ne moreš kar na naglo izpipati iz pisateljevih ust „svoje“ literarne sodbe in kar še tiče k stvari.

Táko je tedaj mariborsko literarno referentstvo, ki bi mu na tem mestu prav gotovo ne posvetil toliko prostora, da ni že skrajni čas, da se i pri nas na severni kulturni postojanki pričnemo držati zlatega Prešernovega nauka: „Le čevlje sodi naj kopitar!“ — H koncu pa mimogrede še to: Dejstvo, da so te sprejeli na repertoar mariborskega gledališča, še ne upravičuje oznake „uspelega literarnega dela“. Vse premijere zadnjih let v Mariboru dokazujejo, če izvzamemo Leskovčeva „Dva bregova“, Grumov „Dogodek v mestu Gogi“ in v nekem oziru Šnuderlovo „Rajsko ptico“, baš nasprotno. Kdor dela drugače, greši zoper dobro literarno tradicijo in ta je bila vsekdar združena z vestjo in resnostjo v kulturnih stvareh!

Janko Samec.

DOPISI UREDNIŠTVU

I

Velespoštovani gospod urednik!

Z ne prav srečno roko je segel g. Vinko Košak v področje CMD, kar priča tudi njegova replika v zadnji številki LZ. Prisilila me je k priloženi izjavi. Dasi imam malo upanja, da bi bila sprejeta v Vaš vc. list, jo pošiljam proseč, da bi jo v primeru neobjave ne izročili košu, ampak g. kritiku Vinku Košaku ad informandum.

S prav posebnim velespoštovanjem

V Koleziji 4. 7. 1932

vdani

Ivan Vrhovnik.

2

Velecenjeni gospod Vinko Košak!

Dovolite mi nekaj opomb k Vaši repliki v junijski številki LZ. Z ozirom na Vašo željo, da bi CMK objavil statistiko zatrtih šol izven državnih mej, Vas prosim, da si ogledate CMK za 1931. Tam najdete od Vas zaželjeno statistiko kar v obliki zemljevida, ki prinaša imena krajev v Primorju, ki so izgubili osnovno šolo (532), oziroma srednjo šolo (7). Poudarjam, da je ta statistika izšla že v naših dnevnikih, bila celo nabita v obliki lepakov na mestnih vogalih in da jo je CMK iznova pogrel. Te šole so bile zatrite po prevratu in od tedaj se Mussolinijev režim ni toliko poboljšal, da bi mogli ugotoviti vsaj eno šolo, ki bi bila zopet ustanovljena. Kakor

vidite, je ostalo vse pri starem, enako ničli. To ničlo obračati in vsako leto natiskovati pa menda ne boste zahtevali. Radi „novih, svežih sil“ Vas opozarjam, da ni bil lani ustanovljene akademične CM podružnice nihče bolj vesel, ko jaz, saj sem pričakoval od nje vsaj takih narodnoobrambnih sotrudnikov, kakor sem jih doživel pred 25 leti; žal, da so vse moje prošnje za sodelovanje pri CMK ostale neuslišane. Vi, ki ste kot profesor mladini mnogo bližji od mene, bi mogli v tem oziru mnogo koristiti.

Ad „nepodpisan“ članek. Imel sem nekaj sotrudnikov z one strani, ki krepko vztrajajo in kljubujejo časov sili. Če pa bo moj naslednik v uredništvu njihovo sodelovanje izgubil, utegne biti kriva te izgube Vaša vztrajna zahteva, da se sotrudniki podpišejo.

Zdravo!

V Koleziji 4. malega srpana 1932

Ivan Vrhovnik,
bivši urednik CMK

3

V Ljubljani, dne 6. julija 1932.

Velecenjeni gospod župnik!

V odgovoru na pismo CMD v junijski številki Lj. Zv. sem napisal, da bi se mogle „objaviti n. pr. (na primer!) vsaj statistike o uničenju našega šolstva v nekaterih sosednjih državah“. Ta „n. pr.“ pa ste Vi posplošili tako, kakor da sem hotel samo to in ničesar drugega (in še to samo za Primorje). Kljub temu, da sem že v svoji kritiki CMK v aprilski številki Lj. Zv. napisal, da bi moral biti CMK „naš najpomembnejši koledar, iz katerega bi se sleherno leto odražalo stanje slovenskega naroda izven državnih mej pa tudi v naši državi“ in pa, da bi moral biti CMK „nekak seizmograf, ki bi beležil vse spremembe, ki se tičejo našega naroda, tako da bi bili vedno točno poučeni o njegovih potrebah in težavah“.

Po vsem tem moram pač misliti, da me niste pravilno razumeli, ko me opozarjate samo na statistiko uničenega šolstva v Primorju.

O „novih svežih silah“ sem napisal v zvezi z veliko skupščino v Laškem in ne s koledarjem, kar lahko razvidite iz citata iz moje kritike v aprilski številki Lj. Zv.: „Poročilo o veliki skupščini v Laškem pa priča, da je Družbi sv. Cirila in Metoda potrebno novih svežih sil.“

Zato tudi Vašega odstopa kot urednika koledarja ne morem razumeti, ker nisem s tem stavkom meril na Vas, temveč opozarjal, da bi bilo potrebno, da bi vstopilo v glavni odbor tudi nekaj mlajših moči.

Tudi Vaš očitek, da bo kriva moja „vztrajna zahteva, da se sotrudniki podpišejo“, izgube sodelovanja naših ljudi „z one strani“, je neutemeljena in nepravilna, ker nisem tega zahteval niti v svoji kritiki niti v odgovoru na pismo CMD! Edini stavek, kjer sploh govorim o „nepodpisovanju“, se glasi v moji kritiki: „Edina izjema sta članek Kopoljskega ‚Naša meja — pastorka‘ in nepodpisani članek ‚O šolstvu v Julijski Krajini‘.“ (To kot konstatacija, da nista ta dva članka samo rodoljubarska, temveč tudi stvarna.)

Po teh ugotovitvah moram sklepati, da moje kritike in mojega odgovora na pismo CMD niste pravilno ocenili, sicer bi mi ne mogli očitati dejanj, ki jih nisem zagrešil.

Z odličnim spoštovanjem vdani

Vinko Košak.